

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DCCCLXXII. ad annum DCCCCIX.

Parisiis, 1644

Concilivm Pontigonense. In Qvo Synodi Qvoqve Ticinensis acta confirmata sunt ab episcopis Cisalpinis, praesente Carolo Caluo imperatore, & legatis sedis apostolicae, celebratum mense Iunio ac Iulio, ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15967

ANNO
CHRISTI
876.

CONCILIVM PONTIGONENSE.

IN QVO SYNODI QVOQVE TICINENSIS
acta confirmata sunt ab episcopis Cisalpinis, præsente
Carolo Caluo imperatore, & legatis sedis apostolicæ,
celebratum mensè Iunio ac Iulio, indictione IX. anno
Christi DCCCLXXVI. Ioannis VIII. papæ anno IV. Ca-
roli eiusdem regni anno XXXVII. imperii primo.

INDEX EORVM QVÆ AD CONCILIVM
PONTIGONENSE PERTINENT.

- I. *Synopsis actorum Concilii Pontigonensis, ex Aimoino.*
- II. *Synodus Ticinensis in Concilio Pontigonensi confirmata.*
- III. *Canones, seu capitula xv. apud Ticinum edita, & apud Pontigonem iterum promulgata.*
- IV. *Actorum Concilii Pontigonensis editio altera, ex antiquis codicibus.*
- V. *Libellus proclamationis ecclesiæ Rhemensis oblatus Synodo aduersus Ludouicum regem Baioariæ.*
- VI. *Definitio Synodi Pontigonensis de Adalgaudo presbytero infamato.*
- VII. *Consensus Leonis episcopi, missi & apocrisarii sedis apostolicæ, cum post Synodum discessurus esset.*
- VIII. *Iuramentum, quod Hincmarus archiepiscopus edere iussus est apud Pontigonem.*

I.

ACTA CONCILII PONTIGONENSIS
ut ab Aimoino recitantur lib. v. cap. XXXIII.

VNDECIMO Kalendas Iulii, indictione IX. episcopis Sessio I.
& ceteris quibusque clericis vestibus ecclesiasticis
indutis, & domo ac sedilibus pallii protensis, atque in
gremio Synodi & prospectu imperialis sedis lectorio su-
perpositis sacrosanctis euangeliis, venit dominus impe-
rator Carolus in vestitu deaurato habitu Francico cum
legatis apostolicæ sedis in Synodum, & cantoribus an-
tiphonom Exaudi nos Domine, cum versibus & Gloria
Patri, cantantibus, post Kyrie eleeson data oratione a
Ioanne Tuscanensi episcopo, resedit dominus impera-
Fff iij

tor in Synodo, & legit Ioannes Tuscanensis episcopus epistolas a domno apostolico missas, cum quibus & legit epistolam de primatu Ansegisi Senensis episcopi, vt quoties vtilitas ecclesiastica dictauerit, siue in euocanda Synodo, siue in aliis negotiis exercendis, per Gallias & Germanias apostolica vice fruatur, & decreta sedis apostolicæ per ipsum episcopis manifesta efficiantur: & rursus quæ gesta fuerint eius relatione, si necesse fuerit, apostolicæ sedi pandantur. & maiora negotia ac difficiliora quæque suggestionem ipsius a sede apostolica disponenda & enucleanda quarantur. Petentibus autem episcopis, vt eis permitteretur ipsam legere epistolam quibus erat directâ, non acquieuit imperator; sed responsum quæsiuit ab eis, quid de his iussis apostolicis responderent. Quorum responsio talis fuit, vt seruato singulis metropolitanis iure priuilegii, secundum sacros Canones, & iuxta decreta sedis Romanæ pontificum ex eisdem sacris Canonibus promulgata, domni Ioannis papæ apostolicis iussionibus obedirent. Et cum imperator & legati apostolici satagerent, vt absolute archiepiscopi responderent se obedituros de primatu Ansegisi, sicut apostolicus scripsit, aliud nisi quod prædictum est responsum ab eis extorquere non potuerunt: excepto quod Frotarius Burdegalensis episcopus, quoniam a Burdegala ad Pictauos, indeque ad Bituricum fauore principis contra regulas se contulit, per adulationem respondit quod imperatori placere cognouit. Tunc motus imperator dixit, quod domnus apostolicus ei suas vices commisit in Synodo, & quod isdem præcepit, ille exequi studeret. Et accepit ipsam epistolam inuolutam, vna cum Ioanne Tuscanensi & Ioanne Aretino, & dedit illam Ansegiso. Et iussit sellam plectilem poni ante omnes episcopos Cisalpini regni sui, iuxta Ioannem Tuscanensem, qui ad dextram illius sedebat. & præcepit Ansegiso, vt supergrederetur omnes ante se ordinatos, & sederet in eadem sella, Rhemorum archiepiscopo reclamante, audientibus omnibus, hoc factum sacris regulis obuiare. Imperator tamen in sententia sua permanfit: & petentibus episcopis, vt liceret eis saltem exemplar sibi de epistola directâ sumere, nec hoc vlllo modo impetrauere. Et sic soluta est Synodus in die illa.

ANNO
 CHRISTI
 876.

Decimo Kalendas præfati mensis iterum conuenerunt Sessio II.
 episcopi. In quo conuentu lectæ sunt epistolæ a domno
 apostolico laicis missæ: & lecta est electio domni impera-
 toris ab episcopis & ceteris Italici regni firmata. Sed & ca-
 pitula quæ in palatio Ticinensi constituit, & ab omnibus
 confirmari fecit: quæ & episcopis Cisalpinis confirmare
 præcepit. & sic soluta est Synodus in illa die.

Quinto Nonas Iulii conuenerunt iterum episcopi Sessio III.
 imperatore: & habitæ sunt contentiones de presbyteris ex
 diuersis parochiis clamantibus ad legatos apostolici. & sic
 soluta est Synodus in hac die.

Quarto Nonas eiusdem mensis iterum conuenerunt Sessio IV.
 episcopi. & imperator in Synodo residens audiuit oratores
 fratris sui Ludouici regis, Vvillebertum archiepiscopum
 Colonia, & Adalardum ac Menigardum comites, per
 quos petiit partem de regno Ludouici imperatoris, filii
 Lotharii fratris eorum, sicut ei competeret ex hereditate,
 & illi firmatum erat sacramento. Et legit Ioannes Tusca-
 nensis epistolam a Ioanne papa episcopis regni Ludouici
 directam, & dedit exemplar Vvilleberto archiepiscopo,
 vt deferret illud præfatis episcopis. & sic soluta est præfata
 Synodus in illa die.

Sexto Idus Iulii conuenerunt episcopi, & circa horam Sessio V.
 nonam venerunt legati domni apostolici, Leo episcopus
 & apocrisarius ac nepos apostolici, atque Petrus Forisem-
 pronii episcopus, deferentes epistolas imperatori & im-
 peratrici, & salutationes apostolici ad episcopos. & sic so-
 luta est Synodus in illa die.

Quinto Idus Iulii conuenientibus episcopis, lecta est Sessio VI.
 epistola apostolici de damnatione Formosi episcopi, Gre-
 gorii nomenclatoris, & consentientium eis. Et præsentata
 sunt imperatori ab apostolico missa dona: inter quæ fue-
 runt præcipua, sceptrum & baculus aureus. Sed & impe-
 ratrici dona sunt ab eo missa, pallia, & armillæ cum gem-
 mis. & sic soluta est Synodus in illa die.

Pridie Idus Iulii conuenerunt episcopi, & misit impe- Sessio VII.
 rator vicarios apostolici increpare durius archiepiscopos
 & episcopos, qui pridie non venerant, sicut præcepit. Illis
 autem canonicè rationabilem reddentibus rationem, so-
 pita est increpatio. Et lecta est a Ioanne Tuscanensi ite-

rum epistola, iubente imperatore, pro primatu Ansegisi, & quaesita est ab episcopis denuo inde responsio. Et respondentibus singulis archiepiscopis, quod veluti sui antecessores illius antecessoribus regulariter obedierunt, ita eius decretis vellent obedire, tunc facilius est illorum admissa responsio, quam fuerat in imperatoris praesentia. Et sic iterum, post multas contentiones de presbyteris diuersarum parochiarum reclamantibus ad legatos apostolici, lecta est proclamatio Frotarii Burdegalensis archiepiscopi, quia non poterat consistere propter infestationem Paganorum in ciuitate sua, vt liceret ei Bituricensem metropolim occupare. Cuius petitionibus vnanimitas episcoporum nullatenus acquieuit.

Seffio VIII. Et iubentibus legatis apostolici, vt xvii. Kalendas Augusti conuenirent episcopi; mane circa horam nonam venit imperator Graecanico more paratus & coronatus, deducuntibus eum apostolicae sedis legatis more Romano vestitis, ad episcopos ecclesiasticis vestimentis indutos, & ceteris secundum modum primae horae diei, quando inchoata est Synodus, praeparatis. & vt prius cantata antiphona Exaudi nos Domine, cum versibus & Gloria, post Kyrie eleeson data oratione a Leone episcopo, resederunt omnes: & legit Ioannes Aretinus quamdam schedulam ratione & auctoritate carentem. Postquam legit Odo Belguacorum episcopus quaedam capitula, a legatis apostolici, & ab Ansegiso, & eodem Odone sine conscientia Synodi dictata, inter se dissona, & nullam vtilitatem habentia; verum & ratione & auctoritate carentia. Et ideo hic non habentur subiuncta. Iterum mota est interrogatio de primatu Ansegisi, & post multas ab imperatore & legatis apostolici contra episcopos querimonias habitas, tantum in nouissimo quantum & in principio Synodi exinde Ansegisus obtinuit. Posthaec perrexit Petrus episcopus Forisempronii, & Ioannes Tuscanensis ad cubiculum imperatoris: & adduxerunt imperatricem Richildem coronatam in Synodum. Et stante illa iuxta imperatorem surrexerunt omnes, & stantes quique in gradu suo inceperunt laudes Leo episcopus & Ioannes Tuscanensis episcopus. Et post laudes actas in domnum apostolicum & domnum imperatorem & imperatricem & ceteros, iuxta morem,

ANNO CHRISTI 876. morem, data oratione a Leone Gabinenſi epiſcopo, ſoluta eſt Synodus.

II.

SYNODVS APVD TICINVM

ACTA PALATIVM ANNO INCARNATIONIS dominicæ DCCCLXXVI. indiſtione IX. menſe Februario, confirmata in Synodo apud Pontigonem eodem anno & indiſtione, menſe Iunio.

ELECTIO CAROLI IMPERATORIS

ab Italici regni epiſcopis & ceteris optimatibus confirmata.

Glorioſiſſimo & a Deo coronato magno & pacifico imperatori, domno noſtro Carolo perpetuo Auguſto, nos quidem omnes epiſcopi, abbates, comites, ac reliqui, qui nobiſcum conuenerunt, Italici regni optimates, quorum nomina generaliter ſubter habentur inſerta, perpetuam optamus proſperitatem & pacem.

IAM quia diuina pietas vos, beatorum principum apoſtolorum Petri & Pauli interuentione, per vicarium ipſorum, domnum videlicet Ioannem ſummum pontificem & vniuerſalem papam ſpiritualemque patrem veſtrum, ad profeſtum ſanctæ Dei eccleſiæ noſtrorumque omnium inuitauit, & ad imperiale culmen ſancti Spiritus iudicio prouexit: nos vnanimiter vos protectorem, dominum, ac deſenſorem omnium noſtrum eligimus. Cui & gaudentes toto cordis affectu ſubdi gaudemus, & omnia, quæ ad profeſtum totius ſanctæ Dei eccleſiæ, noſtrorumque omnium ſalutem decernitis & ſancitis, totis viribus, annuente Chriſto, concordi mente & prompta voluntate obſeruare promittimus.

Et ſubſcripſerunt illi qui in Italia adſuerunt.

Anſpertus ſanctæ Mediolanenſis eccleſiæ archiepiſcopus ſubſcripſi.

Ioannes ſanctæ Aretinæ eccleſiæ humilis epiſcopus ſubſcripſi.

Ioannes epiſcopus ſanctæ Ticinenſis eccleſiæ ſubſcripſi.

Benedictus Cremonenſis epiſcopus ſubſcripſi.

Teudulfus Dertonenſis epiſcopus ſubſcripſi.

Adalgaudus Vercellenſis epiſcopus ſubſcripſi.

Azo Eporedienſis epiſcopus ſubſcripſi.

Concil. Tom. 24.

Ggg

Gerardus exiguus in exigua Laudensi ecclesia episcopus subscripsi.
 Hilduinus Altensis ecclesie episcopus subscripsi.
 Ratbornus sedis Augustanae episcopus subscripsi.
 Leodoinus Mutinensis ecclesie episcopus subscripsi.
 Hildradus Albenfis ecclesie episcopus subscripsi.
 Bodo humilis sanctae Aquensis ecclesie episcopus subscripsi.
 Sabbatinus Ienuensis ecclesie episcopus subscripsi.
 Eilbertus Comensis episcopus subscripsi.
 Adclardus seruus seruorum Dei Veronensis episcopus subscripsi.
 Ego Paulus sanctae Placentiae episcopus subscripsi.
 Ego Andreas sanctae Florentinae ecclesie episcopus subscripsi.
 Raginerius abbas subscripsi.
 Signum Bosonis inclyti ducis, & sacri palatii archiministri, atque
 imperialis missi.
 Signum Richardi comitis.
 Signum Vvalfridi comitis.
 Signum Liutfridi comitis.
 Signum Alberici comitis.
 Signum Supponis comitis.
 Signum Hardingi comitis.
 Signum Bodradi comitis palatii.
 Signum Cuniberti comitis.
 Signum Bernardi comitis.
 Signum Airboldi comitis.

Acta sunt haec in palatio Ticinensi anno Domini DCCC-
 LXXVI. regni domni imperatoris Caroli, Hludouici
 Augusti pia memoriae filii, in Francia xxxvi. imperii
 primo, indictione ix.

CONFIRMATIO CISALPINORVM
 apud Pontigonem.

SICVT domnus Ioannes apostolicus & vniuersalis papa
 primo Romae elegit, atque sacra vnctione constituit,
 omnesque Italici regni episcopi, abbates, comites, & reli-
 qui omnes, qui cum illis conuenerunt, domnum nostrum
 gloriosum imperatorem Carolum Augustum vnanimi deu-
 otione elegerunt sibi protectorem ac defensorem esse: ita
 & nos, qui de Francia, Burgundia, Aquitania, Septima-
 nia, Neustria, ac Prouincia, pridie Kalendas Iulii, in loco
 qui dicitur Pontigonis, anno xxxvii. in Francia, ac im-
 perii primo, iussu eiusdem domni & gloriosi Augusti con-
 uenimus, pari consensu ac concordi deuotione eligimus
 & confirmamus.

III.

INCIPIVNT CAPITVLA

QVÆ DOMNVS CAROLVS LVDOVICI Augusti piæ memoriæ filius, vna cum consensu & suggestione venerabilium episcoporum, & illustrium optimatum, reliquorumque fidelium suorum, ad honorem sanctæ Dei ecclesiæ, & ad pacem & profectum totius imperii sui, fecit anno incarnationis Domini nostri Iesu Christi DCCCLXXVI. regni vero sui in Francia XXXVI. imperii autem sui i. indictione IX. mense Februario, in palatio Ticinensi.

TITVLI CAPITVLORVM.

I. Vt Romana ecclesia ab omnibus honoretur.	tu non decenti abstineant.
II. Vt Joanni papa honor obedientiaque ab omnibus exhibeatur.	X. Vt res ecclesiasticas nemo inuadat, & que cum detrimento ecclesie a rectoribus distractæ sunt, repetantur.
III. Vt res ecclesie Romana proprias nemo diripiat.	XI. Vt decima absque fraude offerantur, & a presbyteris episcopi arbitrio dispensentur: & de baptismalibus ecclesiis per earum filios restaurandis.
IV. Vt ecclesiasticis honor & reuerentia præstetur.	XII. Vt episcopi comites & vascos regios diligant ut filios, & hi episcopos honorent ut patres. & ut episcopi in suis episcopis misforum dominicorum potestate fungantur.
V. Vt imperatori honor ab omnibus obseruetur.	XIII. Vt episcopi & comites in pauperum domibus nisi rogati non diuersentur: & ut preda ac deuastationes inhibeat.
VI. Vt episcopi ministerium suum sine cuiusquam impedimento & molestia peragant.	XIV. Vt defuncti episcopi facultates nullus inuadat: sed successori reseruentur, vel pro illius anima erogentur.
VII. Vt episcopi per se & presbyteros prædicationi insistant: & fideles diebus festis ad publicas stationes occurrant, domique sua nullus Missas celebret sine licentia episcopi.	XV. Vt infideles regi nemo celet, nec ullam eis sustentationem præbeat.
VIII. Vt episcopi cum clero suo in claustris resideant: presbyteros vero ab ecclesiis suis abesse, aut ab eorum potestate disilire non permittant.	
IX. Vt sacerdotes a familiaritate seminarum, itemque a venatione, armis militaribus, & habi-	

CAPITVLA.

I.

VT sancta Romana ecclesia sicut est caput omnium ecclesiarum, ita ab omnibus honoretur & veneretur. neque quisquam contra ius & potestatem ipsius aliquid iniuste agere præsumat. sed liceat ei debitum tenere vigorem, & pro vniuersali ecclesia pastorem exhibere curam, atque sacris precibus omnium pro omnibus interpellare auctorem.

II.

Vt honor domino & spiritali patri nostro Ioanni summo pontifici & venerabili vniuersali papæ ab omnibus conferuetur: & quæ secundum sacrum ministerium suum auctoritate apostolica decreuerit, cum summa veneratione ab omnibus suscipiantur, & debita illi obedientia in omnibus conferuetur.

III.

Et licet in omnibus id obseruare velimus, præcipue tamen sancimus, vt in termino beatorum Petri & Pauli apostolorum principum, nemo in eundo & redeundo, vel ibi morando, aliquam vastationem & deprædationem facere præsumat: & quæ ipsius sanctæ Dei ecclesiæ propria sunt, nemo aliqua iniqua machinatione, sine voluntate ipsius sacri pontificis, sibi vindicare præsumat. Quod si quisquam fecerit, restitutis male præsumptis, immunitatem ipsius ecclesiæ persoluat, & bannum nostrum tripliciter componat.

I V.

Vt ecclesiasticus honor, & sacerdotalis atque clericalis reuerentia, debita competentique sinceritatis religione ab omnibus amplectatur, & in omnibus custodiatur, sicut aui & genitoris nostri moment edicta.

V.

Vt imperialis honor ab omnibus fideliter obseruetur, & quæ ab eo, seu per epistolam, seu per legatos præcipiuntur, a nullo impune audeant violari.

VI.

Vt episcopi ministerium suum secundum sacros & sancto Spiritu promulgatos Canones peragant. parochias suas absque alicuius impedimento, prædicando, corrigendo, & confirmando circumeant. & in hoc agendo nullus eis contraire, & quod ad ministerium illorum pertinet contradicere in ipsis parochiis audeat, vel eis exinde aliquam molestiam inferat: sed adiutor, si oportuerit, inuitatus a pontifice quisque ecclesiæ filius existat, vt liceat eis criminalia scelera, & alia quæque corrigenda, inquirere, discutere, & diiudicare canonice. Quod qui temerare proterue præsumpserit, triplicem legem, & triplex bannum nostrum persoluat.

VII.

Vt episcopi secundum sacram iussionem Domini nostri Iesu Christi prædicationem per se vel per suos congruenter exercent, & presbyteros suos vt similiter faciant instruere procurent. Et vt sæculares & fideles laici diebus festis, qui in ciuitatibus sunt, ad publicas stationes occurrant: & qui in vil-

lis & possessionibus sunt, ad publicum officium in plebem festinent. & nullus latibulosa Missarum in suis domibus officia celebrare præsumat sine sui rationabili licentia episcopi.

VIII.

Vt episcopi in ciuitatibus suis proximum ecclesiæ suæ claustrum instituant, in quo ipsi cum clero secundum canonicam regulam Deo militent: & sacerdotes suos ad hoc constringant, vt ecclesias suas non derelinquant, & aliubi habitare præsumant. Sint etiam subiecti episcopo proprio secundum canonicam auctoritatem, nec per contumaciam ab eorum potestate dissiliant. neque sæculari potestati ad hoc eis commendare se liceat, aut eos quilibet recipere audeat, vt contra canonicas leges & debitam episcopi potestatem quodammodo defensentur. Huiusmodi vero sacerdotes episcopalis illico censura disciplinis ecclesiasticis subdat. Nec fas est omnium eorum sollicitudinem episcopos non gerere, quibus in committendis sacris ordinibus dignum visum est communicasse.

IX.

Vt in domibus sacerdotum, propter malæ opinionis famam, habitatio feminarum penitus tollatur, neque illi in domos earum intrare indiscrete præsumant, ne nomen Dei, quod absit, per illos blasphemetur, per quos laudari pie & iugiter debet. venationem quoque nullus tam sacri ordinis exercere præsumat. neque arma militaria pro qualicumque seditione portare audeat: aut habitum

ANNO CHRISTI 1576.
 quemlibet tantum apicem sacerdotii non decen-
 tem assumat.

X.

Vt res ecclesiasticas, tam mobiles quam & im-
 mobiles, nemo inuadere vel auferre præsumat. &
 quæ a rectoribus ecclesiæ hæctenus, ob timorem
 vel fauorem, alicui libellario vel emphyteuticario
 iure dolose, vel cum damni detrimento, ecclesiæ
 amissæ videntur, ad pristinum ius reuertantur:
 quatenus liceat illis, quibus eorum cura commissa
 est, quieto & pacifico ordine eas tenere, & pro no-
 bis ac regno nobis a Deo commissio orare, paupe-
 ribusque debita stipendia erogare, familiam eccle-
 siæ iuste & rationabiliter regere & gubernare.
 Transgressoribus autem indicimus, iniuste præ-
 sumpta restituere, & sicut superius præfixum est,
 triplicem legem & triplex bannum nostrum persol-
 uere.

XI.

Vt decimæ collaborationum & animalium, se-
 cundum sacra præcepta, Domino absque fraude &
 aliqua retractione offerantur, & in potestate epi-
 scopi maneat qualiter a presbyteris dispensentur
 canonice. & vt ecclesias baptismales, quas plebes
 appellant, secundum antiquam consuetudinem ec-
 clesiæ filii instaurent.

XII.

Vt episcopi comites & vassos nostros, in paro-
 chia eorum manentes, paterno amore secundum
 ecclesiasticum ministerium diligant: ipsi comites &
 vassalli, seu reliqua generalitas, prædictos episco-

pos vt sanctos patres honorent & venerentur, & ad ministerium illorum peragendum, vbicumque potuerint, eos adiuuare decertent. Si vero, quod non optamus, eis infesti, quo minus quæ Dei sunt exercere possint, reperti fuerint, aut ipsi contra leges officia sua violauerint, & eos quos venerari debent inquietauerint, secundum capitulare aui & genitoris nostri emendent. qualiter quoque presbyteros ac reliquos gradus honorent, ipsius capitularis forma doceantur. Ipsi nihilo minus episcopi singuli in suo episcopio missatici nostri potestate & auctoritate fungantur.

XIII.

Vt episcopi & comites in suis ministeriis comorantes, in suis consistant domibus cum suis vassallis, neque præsumant occasione hospitii in pauperis cuiuspiam vicini domo nisi rogati commorari: quia ob hoc maxime deprædationes & discordias hæctenus pullulasse manifestum est. Præuideant quoque, secundum ministerium vnusquisque suum, ne in potestate illorum prædæ & deuastationes fiant: & si aliqui hoc facere tentauerint, omni sua virtute illis resistent. Et si ipsi per se constringere illos ad emendationem non potuerint, constitutis missis nostris renuntient, vt ipsorum iudicio legaliter secundum capitulare aui & genitoris nostri emendetur. Quod si & ipsi hoc emendare nequiverint, ad nostram notitiam perducant.

XIV.

Vt quoties diuinum iudicium ecclesiæ præsullem a sæculo vocauerit, nullus ad suimet perditionem

ANNO
CHRISTI
876.

nem facultates eius inuadat, diripiat, & ad suos v-
sus transferat: sed erogatoriis & eleemosynariis ec-
clesiasticis, cum ipsius ecclesiæ constituto œcono-
mo, liberum sit canonico more iuste rationabiliter-
que deputata successuro reseruare, vel quibuscum-
que, sicut expedit, pro eius spiritu distribuere.
Quod qui iniqua cupiditate transgredi præsumpse-
rit, vt superius prælibatum est, irrefragabiliter mul-
tetur.

X V.

Vt nemo fidelium nostrorum quodammodo a-
liquem celet quem nostrum scierit infidelem esse:
neque ei sustentationem quamcumque præstare
pertentet, si eum ad nostram fidelitatem reuocare
nequiverit. Quicumque autem contra hoc fecerit,
prædecessorum nostrorum & progenitorum iudi-
cium experietur.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Ioannes Tuscanensis episcopus, legatus sanctæ sedis apostolicæ &
domni Ioannis summi pontificis, & vniuersalis papæ, in his quæ su-
pra scripta interfui, consensi, & subscripsi.

Ansegisus Senonum metropolis episcopus, sanctæ & apostolicæ
sedis per domnum Ioannem summum pontificem papam vicarius,
interfui, consensi, & subscripsi.

Ioannes Aretinus episcopus, sanctæ sedis apostolicæ legatus, in-
terfui, consensi, & subscripsi.

Hincmarus Rhemorum archiepiscopus subscripsi.

Aurelianus Lugdunensis ecclesiæ episcopus in Christi nomine ro-
borauit.

Frotarius archiepiscopus consensi & subscripsi.

Ottramnus Viennensis ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.

Ioannes Rothomagensis ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.

Bertmundus Ebredunensis ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.

Ragenelmus Tornacensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

Vvalterus humilis Aurelianensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

Gerboldus Cabilonensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

Gislebertus Carnotensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

Hildeboldus Suesionensis ecclesiæ episcopus subscripsi.

Rostagnus sanctæ Arelatensis ecclesiæ humilis episcopus subscripsi.

Concil. Tom. 24.

H h h

Isaac Lingonensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Lantbertus Maticensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Ingelvvinus sanctæ Parisiacensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Geroldus Ambianensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Abbo Neuernensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Ioannes Cameracensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Hadebertus Siluanectensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Odo Belgiuacorum episcopus in Christi nomine subscripsi.
 Ratbertus Valentiniæ ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Bernarius Gratianopolitanæ ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Agenulfus Gabalitanensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Birico Vvapincensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Alduinus Auenionensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Vvido Vellauensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Hildebrannus Sagensis episcopus subscripsi.
 Vvillebertus humilis Catalaunorum episcopus subscripsi.
 Ragenfridus Meldensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Heirardus Lixouienensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Sigenandus Constantiensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Ætherius Viuariensis episcopus subscripsi.
 Erchambertus Baiocensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Hedenulfus Laudunensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Agilmarus Aruernensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Anselmus Lemouicensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Adalbertus Morinensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Vvillelmus Cadurcorum ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Lupus Albiensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Ottulfus sanctæ Treassinæ ecclesiæ humilis episcopus subscripsi.
 Berardus Virdunensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Arnaldus Leucorum ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Franco Tungrensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Theodoricus Vefontionum ecclesiæ archiepiscopus subscripsi.
 Vvala Autifiodorensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Adolgiarius Augustidunensis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Hemico Dienis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Aimarus Ruthenensium ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Theotarius Gerundenis ecclesiæ episcopus subscripsi.
 Hugo abbas.
 Albuftus abbas ex monasterio quod vocatur Bethlehem, siue Fer-
 rarias.
 Hilduinus abbas & bibliothecarius.
 Vvlfardus abbas scripsit & subscripsit.
 Gauzlenus abbas & archicancellarius.

IV.

ACTORVM CONCILII PONTIGONENSIS
editio altera, illa fortasse, quam cum legatis apostolicis dictasse,
& in Synodo legisse dicitur Odo episcopus Bellouacensis.

SANCTA Synodus, quæ in nomine Domini vocatione domni Ioannis ter beatissimi ac vniuersalis papæ, & iussione domni Caroli perpetuo Augusti congregata est in loco qui vocatur Pontigonis, anno incarnationis dominicæ DCCCLXXVI. indictione IX. regni præfati inuictissimi imperatoris XXXVII. imperii autem primo, XVII. Kalendas Augusti, hæc capitula quæ subter annexa sunt instituit.

I.

Obeunte Hludouuico, qui Romani imperii iura regebat, domnus Ioannes ter beatissimus papa per Gadericum Veliternensem, Formosum Portuensem, Ioannem Aretinum, venerabiles episcopos, domnum Carolum tunc regem ad limina beatorum apostolorum inuitauit, eumque ecclesiæ ipsius defensorem ac tutorem elegit, imperiali que diademate coronauit, eum præ cunctis solum & specialem eligens qui Romani imperii scepra teneret. Cuius sacris institutionibus pro debito parentes, quod ipse instituit instituumus, & quod ipse confirmauit pari consensu omnes firmamus.

II.

Congregata igitur in Romana vrbe sancta Synodo, ante aduentum prædicti domni imperatoris, misit cum consensu omnium epistolas Hludouuico regi, filiis quoque ipsius, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, ac reliquis primoribus regni sui, monentes eos apostolica auctoritate more paterno seruare quæ pacis sunt, ne videlicet aliquam irreptionem in regno præfati Augusti facile tentarent, vsque dum simul ad mutuuum colloquium venirent, & ipse inter eos & de pace conseruanda, & de iure regnorum secundum sibi a Deo ministerium creditum decerneret pariter & discerneret. Quas epistolas per Odonem Bellouacorum venerabilem episcopum sibi destinatas & bis delatas omnino recipere renuerunt.

Concil. Tom. 24.

Hhh ij

III.

Ipse vero apostolica & paterna monita paruipendens, & fraterna fœdera dirumpens, hostili manu tyrannico more fratrum regnum depopulando inuasit: homicidia, adulteria, sacrilegia, & innumera mala quæ enumerari nequeunt, auctoritas facientium perpetravit.

IV.

Hæc mala audiens ter beatissimus papa perpetrata esse in regno spiritalis filii sui domni Caroli semper Augusti, tactus dolore cordis acceleravit mittere missos suos, Ioannem videlicet & Ioannem venerabiles episcopos, cum aliis suis epistolis, volens eum monere, vt a tanto malo poenitudinem de præteritis ageret, & tandem fratrum regnum inuadere desineret. Quorum legationem secundo commonitus necdum recipere voluit.

V.

Post hos denique misit iterum alios legatos, Leonem scilicet sanctissimum Gabinensem episcopum & sanctæ Romanæ ecclesiæ missum & apocrisiarium, pariterque & Petrum Forosemproniatem venerabilem episcopum, hæc eadem obsecrando, monendo protestans. Quorum monita vtrum recipere velit, adhuc ambiguum constat.

VI.

Verum quia præfatus Leo Gabinensis reuerentissimus episcopus, & sanctæ Romanæ ecclesiæ missus & apocrisarius, seu & Petrus Forosemproniatem episcopus, pro quibusdam vtilitatibus ecclesiasticis morari hic diutius nequeunt, neque episcopos de longinquo venientes fatigare longius dignum est, decreuerunt Ioannem Tuscanensem, & Ioannem Aretinum venerandos episcopos, qui legationem præfatorum pariter cum priori legatione suscipientes, ea quæ peragenda sunt, cum ceteris episcopis, quos communi consensu elegerint, vice omnium episcoporum, quidquid seu in euocanda Synodo, seu in definiendo, seu in contemptoribus feriendis definierint, apostolica auctoritate libere definiant, & quidquid ipsi deliberauerint, dominus apostolicus cum omni sancta Romana ecclesia determinabit, & in perpetuum mansurum statuet & firmabit.

VII.

Sicut dominus papa Ioannes sanxit, coniuente, & con-

ANNO
CONCILII
876.

ANNO CHRISTI 876.
sentiente, & condecernente domno & gloriosissimo Carolo imperatore semper Augusto, Ansegisum venerabilem episcopum, Senonum archiepiscopum, suam vicem tenere, & primatum ei Gallia & Germania contulit in euocanda Synodo, & definiendo canonice, si quaelibet insurrexerint necessaria, & vt grauiora ad ipsius notitiam referat: & nos vnanimiter omni deuotione laudamus, & vt ita ipse primatum teneat Gallia & Germania, decernimus & sancimus.

VIII.

Synodum, quam dominus Ioannes apostolicus & vniuersalis papa super quorundam depositionem, Formosi scilicet Portuensis episcopi, & Gregorii nomenclatoris, seu & Stephani secundicerii, & Georgii vestararii, ceterorumque suorum complicum, sicut in epistola ipsius ad nos missa continetur, nuper instituit, & nos secundum iussionem ipsius, in nullo a capite dissidentes, consentiendo decernimus, omnibusque apostolicis illius sanctionibus per omnia parentes sicut decet obedimus.

IX.

Censuram vero, quam dominus apostolicus super nefandissima acta Hludouici regis, & complicum eius, nisi resipuerint, & debitam obedientiam sedi apostolicae exhibuerint, statuit & firmavit; omnes nos, qui ad praesentem Synodum conuenimus, vnanimiter decernimus, atque firmamus.

Sequebatur post haec in codice sancti Remigii confirmatio Synodi Ticinensis, cum episcoporum subscriptionibus, vt supra.

V.

LIBELLVS PROCLAMATIONIS ECCLESIAE

Rhemensis aduersus Hludouicum regem Carolo imperatori oblatas in Synodo Pontigonensi.

PATERNIS magisteriis instruimur, vt si qua maiora negotia, vel maiores causae exorta fuerint, ad sedem apostolicam, prout auctoritas docet, & mos antiquus obtinuit, semper referantur. Ideoque, quia imperialem excellentiam vestram Synodo praesse, & vicarios sedis apostolicae praesto nobis adesse gaudemus, calamitates & mi-

ferias ecclesiæ nostræ, ac filiorum nostrorum; quas hoc anno ab Hludouico rege, itemque Hludouico filio eius, & complicibus eorum, cædes videlicet, & homicidia, adulteria, fornicationes, rapinas, sacrilegia, & cetera flagitia, quæ nullus enumerare potest, ecclesiæ nostræ perpessa est, vestræ serenitati innotescimus, obsecrantes vt pro Dei omnipotentis amore, & pro ingenita vobis benignitate, ac pro ministerio imposito, nobis & ecclesiæ nostræ ac filiis nostris, secundum promulgatam omnibus vestram sapientiam, consulatis pariter ac succurratis: ne de cetero talia ac tanta mala ecclesiæ nostræ ac regnum patiat, qualia hæcenus passum est.

VI.

*DEFINITIO SYNODI PONTIGONENSIS
de Adalgaudo presbytero infamato.*

PRIDIE Idus Iulii, in loco qui vocatur Pontigonis, ita de Adalgaudo presbytero a legatis sedis apostolicæ, Leone apocrifiario sanctæ sedis Romanæ, Petro, Ioanne, itemque Ioanne legatis memoratæ sanctæ sedis, & Anfegiso vicario eiusdem sanctæ sedis, & ab omni Concilio definitum est: vt illi propria ecclesiæ reddatur, & a præfatis Kalendaris quatuor mensium dilatio ad famam suam purgandam illi concedatur. Si post quatuor menses purgare se canonice non potuerit, nulla eius vox postea penitus audiatur.

VII.

*CONSENSVS LEONIS EPISCOPI MISSI
& apocrisarii, cum post Synodum discessurus esset.*

QVIA dominus noster Ioannes sanctissimus & ter beatissimus papa nos quidem, me scilicet Leonem Gabinensem episcopum & sanctæ Romanæ ecclesiæ missum & apocrisarium, & Petrum venerabilem Forosemproniatem episcopum, ad hoc has in partes direxit, vt ceu pridem per venerabiles episcopos Ioannem videlicet & Ioannem mandauerat, vestra sanctitate aggregata, de negotiis, quæ inter vtrosque fratres hoc anno emerferant, determinarem. Sed nos ob quasdam sanctæ Romanæ ecclesiæ utilitates, & diutius morari nequiuimus, & vestram beati-

ANNO CHRISTI 1576.
tudinem longius fatigari nolumus : hos fratres nostros, Ioannem videlicet Tuscanensem, & Ioannem Aretinum, venerabiles episcopos vobiscum morari decreuimus, vsque dum res vnde agitur optatum finem diuina fauente gratia accipiat. qui quidquid seu in euocanda Synodo, seu in definiendo, seu in contemptoribus feriendis definierint, auctoritate apostolica libere definiant. Quidquid ipsi deliberauerint, & dominus apostolicus cum omni sancta Romana ecclesia determinabit, & in perpetuum mansurum statuet & firmabit.

VIII.

IVRAMENTVM, QVOD HINC MARVS archiepiscopus edere iussus est apud Pontigonem.

SIC promitto ego, quia de isto die in antea isti seniori meo, quamdiu vixero, fidelis & obediens & adiutor, quantumcumque plus & melius sciero & potuero, & consilio & auxilio secundum meum ministerium in omnibus ero, absque fraude & malo ingenio, & absque vlla doloitate, vel seductione, seu deceptione, & absque respectu alicuius personæ. Et neque per me, neque per missum, neque per literas, sed neque per emissam vel intromissam personam, vel quocumque modo ac significatione, contra suum honorem, & suam, ecclesiæ, atque regni illi commissi quietem & tranquillitatem atque soliditatem machinabo, vel machinanti consentiam. Neque vnquam aliquod scandalum mouebo, quod illius præsentis vel futuræ salutis contrarium vel nocuum esse possit. Sic me Deus adiuuet & ista sancta patrocinia.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

[*Concilium Pontigonense.*] Actorum huius Concilii hætenus perpauca, eaque mutila, & cum Ticinensibus confusa gestis habebamus. Nunc multis partibus auctiora, & notis quæque suis distincta prodeunt, adscitis etiam ex diuersis exemplaribus epistolis pontificiis, quæ in hoc Concilio recitatæ ferebantur, & plusculis aliis monumentis ad eandem Synodum spectantibus, quorum fit mentio fere omnium in synopsi Aimoini. Constat ergo primum Romæ coronatum fuisse Carolum imperatorem die natalis Domini sub finem anni DCCCLXXV. cuius coronationis, vt dixi, acta non extant. Tum deinde celebratum a nouo imperatore Conuentum fuisse Ticinensem

menſe Februario DCCCLXXVI. in eoque ab epiſcopis & optimati-
bus regni Italici acclamatum ſuſceptumque imperatorem, & condi-
ta capitula XII. Poſtremo in Synodo Pontigonenſi, menſe Iunio
eiufdem anni, ſuſceptum pariter a Gallis imperatorem, & Ticinenſia
capitula confirmata. Itaque ſubſcriptionum, quæ hic geminæ legun-
tur, priores, quæ Italicorum ſunt præfulum & optimatum, ad Syno-
dum Ticinenſem pertinent: poſteriores, quæ Gallorum ſunt, ad Pon-
tigonenſem referendæ, non ad Ticinenſem, cui male antea tribue-
bantur.

^a *Juramentum.*] Apud Pithœum poſt XII. ſcriptores cœtaneos
inſcribitur: *Generale omnium fidelium ſacramentum.* & veriſimile
eſt ab omnibus exactum fuiſſe. Sed Hincmarus in libello ad Caro-
lum imperatorem quem in codice Leodienſi naſti fumus, ſingula
iuramenti huius membra, vt inepta & aliena, exagitat, queriturque
a ſe poſt tot annos requiſitum eſſe, cum ſatis eſſe deberet profeſſio,
quam vt archiepiſcopus ediderat. *Pia*, inquit, *memoria pater veſter ab*
epiſcopis, qui vel voluntarii vel inuiti in ſua deiectioe conſenſerunt, ſed
nec ab ipſo Ebbone, qui auctor & incenſor ipſius deiectioe dumtaxat inter
epiſcopos fuit, non aliud ſacramentum, niſi libellos profeſſionis a ſe ſubſcri-
ptos, quos ego habeo requiſiuit. Et a me, qui ante profeſſionem & ſubſcri-
ptionem, & poſt profeſſionem ac ſubſcriptionem, profeſſa & ſubſcripta per
tot annos a iuuentute vſque ad hanc ſenectutem ſeruauit, nunc iuramen-
tum aliud non debuiſſet requiri. ſed non mirum eſt, ſi per baiulos inuidia
ſine cauſa animus benignitatis veſtra commotus nunc a me requirit, quod
nec pater veſter in vita ſua, qui mihi per octo circiter annos ſecreta ſua in-
dubitanter credidit, requiſiuit, nec vos per triginta & ſex annos hæcenus
requiſiſtiſ. Hincmarum aliis epiſcopis auctorem fuiſſe, vt Ludouic-
um regem & Germania venientem ſuſciperent, indicat eius epiſto-
la quinta.

NOTA SEVERINI BINII.

^a *Concilium Pontigonenſe.*] Sic dictum a Pontigono. Eſt autem Pon-
tigonum, vel Pontigedanum (vt habet Calendarium ſancti Ioannis
Vallentiſ ad Carnutum urbem) pagus Gallix Celticæ in dieceſi
Carnotenſi vulgo dictus *Pontgoie*.